

XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ
LEIDINYS**

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

KONFERENCIJOS RĖMĖJAI

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

INFORMACINIS RĖMĖJAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

perdegimu, vis dėlto neapima visų sveikatos priežiūros specialistų išgyvenimų (Reynolds et al., 2022). COVID-19 pandemijos metu išaugęs sveikatos priežiūros specialistų darbo krūvis galėjo padidinti riziką patirti moralinę skriaudą ir stipriai paveikti jų psichikos sveikatą. Šio pranešimo tikslas – išanalizuoti sąsajas tarp moralinės skriaudos, kompleksinio potrauminio streso ir nerimo bei depresiškumo.

Metodika. Buvo analizuoti 98 tyrimo dalyvių, slaugytojų (100% moterų, amžius $M=41,93$; $SD=11,84$), kurios registravosi dalyvauti internetinėje streso įveikos programoje FOREST (Jovarauskaitė et al., 2021), duomenys, surinkti 2021 m. balandžio – gegužės mėn. Moralinės skriaudos stiprumas vertintas naudojant Moralinės skriaudos skalę (MIOS; Litz, Phelps et al., 2020), potrauminio streso sutrikimo (PTSS) ir kompleksinio PTSS (KPTSS) rizikos įvertinimui pasitelktas Tarptautinis traumos klausimynas (ITQ; Cloitre et al., 2018), nerimo ir depresiškumo rizikos vertinimui naudotas Paciento sveikatos klausimynas-4 (PHQ-4; Kroenke et al., 2009).

Rezultatai. Per pastaruosius tris mėnesius 50% tyrimo dalyvių nurodė patyrusios su jų moralinėmis vertybėmis nesuderinamų situacijų darbe. Nustatyta reikšminga teigiama koreliacija tarp moralinės skriaudos ir KPTSS sutrikusios asmenybės organizacijos suminių bendrų įverčių ($r = 0,631$, $p < 0,001$) bei moralinės skriaudos ir nerimo bei depresiškumo suminių bendrų įverčių ($r = 0,441$, $p < 0,001$). Atlikus logistinę regresinę analizę nustatyta, jog, kontroliuojant tyrimo dalyvių amžių ir darbo stažą, moralinė skriauda reikšmingai prognozavo patekimą tiek į nerimo ($OR = 1,069$, $p = 0,002$), tiek į depresijos rizikos grupę ($OR = 1,056$, $p = 0,007$).

Išvados. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad moralinė skriauda labiausiai siejasi su kompleksinio potrauminio streso sutrikusios asmenybės organizacijos simptomais bei nerimo ir depresiškumo simptomais. Taip pat patirta moralinė skriauda reikšmingai prognozavo nerimo ir depresijos riziką. Tyrimo rezultatai leidžia kelti prielaidas apie savalaikio sveikatos priežiūros specialistų patirtos moralinės skriaudos atpažinimo ir intervencijų svarbą.

Raktiniai žodžiai: Moralinė skriauda, kompleksinis potrauminio streso sutrikimas, nerimas, depresiškumas.

PUSIAU STRUKTŪRUOTAS INTERVIU ASMENYBĖS FUNKCIONAVIMO VERTINIMUI (STIP-5.1): PRELIMINARŪS ŽVALGOMOJO TYRIMO PAAUGLIŲ IMTYJE REZULTATAI

Agnė Saročkaitė

Vilniaus universitetas

Daugėja įrodymų, patvirtinančių asmenybės sutrikimo (AS) diagnozės paauglystėje patikimumą ir pagrįstumą, o pastaraisiais metais įsitvirtinantis dimensinis AS modelis įtraukia asmenybės funkcionavimo lygio, apibrėžiamo per savasties (tapatumo bei apsisprendimo) ir tarpasmeninių (empatijos bei pajėgumo savitarpisškumui) procesus, vertinimą kontinuume nuo adaptyvaus iki sutrikdyto. AS konceptualizacijos kaitos kontekste paauglių AS (rizikos) identifikacijai būtini patikimi, validūs ir jautrūs moksliniais tyrimais pagrįsti įvertinimo metodai.

Tyrimo tikslas - parengti lietuviškąją pusiau struktūruoto interviu asmenybės funkcionavimo lygio vertinimui STIP-5.1 (angl. Semi-Structured Interview for Personality Functioning DSM–5; Hutsebaut et al., 2017) versiją, žvalgomajame tyrime su paaugliais analizuoti preliminarias

instrumento psichometrinės charakteristikas, įvertinti galimybes diferencijuoti turinčių ir neturinčių psichologinių sunkumų paauglių asmenybės funkcionavimo lygį. Prieš interviu paaugliai užpildė savistata grindžiamą Asmenybės funkcionavimo lygio klausimyną (angl. Levels of Personality Functioning Questionnaire; LoPFQ 12-18; Goth, Birkholzer & Schmeck, 2018; lietuviška standartizuota versija Barkauskienė ir Skabeikytė, 2020). Tebesitęsiančiame tyrime iki šiol dalyvavo 12 paauglių, (iš viso numatoma įtraukti 25-30 paauglių, kurių amžius nuo 12 iki 17 metų).

Atlikus bandomuosius interviu ($N = 4$) analizuotas klausimų suprantamumas paaugliams, tinkamumas atskleisti paauglių savasties patyrimą bei tarpasmeninio funkcionavimo procesus. Remiantis gauta patirtimi bei literatūra išskirti instrumento pritaikymo paaugliams principai, pakoreguoti interviu klausimai. Pirminiai žvalgomojo tyrimo, šiam metui atlikto su 8 tiriamaisiais (5 populiacijos grupės, 3 gaunantys psichikos sveikatos paslaugas), rezultatai rodo aukštą STiP-5.1 vidinį suderintumą ($Cronbach\ alpha = 0,919$) bei stiprias subskalių koreliacijas ($r = 0,66 - 0,93$) su bendru įverčiu. STiP-5.1 bendras įvertis statistiškai reikšmingai skyrėsi populiacijos ir psichikos sveikatos paslaugas gaunančių paauglių grupėje. Pirminiai rezultatai atskleidžia ir statistiškai reikšmingą sąsają tarp tyrėjo vertinamo asmenybės funkcionavimo lygio remiantis STiP-5.1 bei paauglių savo asmenybės funkcionavimo vertinimo pagal LoPFQ 12-18 ($r = 0,81, p < 0,001$).

Preliminarūs rezultatai leidžia svarstyti apie potencialų STiP-5.1 tinkamumą vertinti paauglių asmenybės funkcionavimo lygį, bet būtini rezultatai iš didesnės imties. Tyrimas vykdomas pagal studentų mokslinių tyrimų programą (Lietuvos mokslo taryba, Nr. S-ST-22-112).

Darbo vadovė prof. dr. Rasa Barkauskienė, VU, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas, Klinikinės psichologijos katedra, Raidos psichopatologijos tyrimų centras

Raktiniai žodžiai: Asmenybės funkcionavimas; paauglystė; psichologinis įvertinimas.

DEPRESINIS REALIZMAS. AR DEPRESIJA IŠ TIESŲ YRA PAGRINDINIS REZULTATO TANKIO ŠALIŠKUMO FENOMENĄ PROGNOZUOJANTIS VEIKSNYS? KOKS YRA NERIMO, STRESO IR SAVIVERTĖS VAIDMUO?

Kotryna Sipko

Vilniaus universitetas, King's College London University

Rezultato tankio šališkumas (angl. *outcome density bias*) – tai tendencija manyti, kad iš tiesų visiškai tarpusavyje nesusiję įvykiai yra susiję, esant aukštam rezultato tankiui, t.y. kai jie dažnai vyksta kartu. Tyrimai rodo, kad žmogaus jautrumas rezultato tankio šališkumo fenomenui nėra pastovus, o veikiamas individualių skirtumų. Iki šiol daugiausia dėmesio buvo skiriama depresiją patiriančių žmonių gebėjimui realistiškiau įvertinti, ar įvykiai yra tarpusavyje susiję. Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar depresija yra vienintelė dimensija, paaiškinanti rezultato tankio šališkumo nuokrypį. Keliama prielaida, kad toks vertinimo šališkumas gali būti susijęs su nerimu, stresu ir saviverte.

Metodika. Tyrime nuotoliniu būdu dalyvavo 167 asmenys (60% 18-25 m. amžiaus; 71% moteriškos lyties). Individualūs skirtumai afektinėse būsenose matuoti savistatos klausimynais – Depresijos, nerimo, streso skalėmis (DASS-42) (Lovibond & Lovibond, 1995) ir Rosenbergo savigarbos skale (Rosenberg, 1965). Rezultato tankio šališkumui vertinti naudota kontingentinio mokymosi užduotis – dalyviai pasyviai stebėjo du blokus po 40 dviejų